

med en præsentation af de enkelte huses beliggenhed, matrikel nr., ejere, bygningsbeskrivelse og bygningshistorie. Til grund for udarbejdelsen ligger studier i utrykt materiale, hovedsagelig brandforsikringsarkivalier, skøder og interviews med lejets beboere, og dette samt øvrigt anvendt kildemateriale præsenteres på en fyldig måde med angivelse af de vanskeligheder, man støder på, når en bygnings tilhørsforhold skal følges. Men den foreliggende bog er ikke kun en registrant over fiskerlejets historiske huse, der re-degøres også for den historiske baggrund for lejets opkomst. En meget væsentlig fordel ved bogen er den fyldige ordforklaring, der bringes over bygnings-tekniske udtryk, samt den personalhistoriske værdi, bogen også har med fortegnelserne over ejendommenes beboere.

Henrik Vedel-Smith

Gregers Hansen: *Bispen og betleren*. (Dansk historisk Håndbogsforlag, 1982). 94 s.

Den tidligere direktør for staden Københavns faste ejendomme har med denne bog villet skildre sin første, afdøde kones, sin nuværende og sine egne tipoldeforældre – valgt fordi de levede på omtrent samme tid for ca. 200 år siden. Der skulle have været 48; men det bliver kun til 40, fordi forfatteren og hans anden kone er fætter og kusine. Til formålet er, med hovedvægten lagt på det sjællandske landsarkiv, gennemgået snart sagt alle arkivalietyper, som kan give oplysninger om enkeltpersoner, og da arkivalierne er veloplyst i noter, vil bogen på den måde kunne være til nytte også for andre slægtsforskere. På den anden side giver tømningen af kilderne med de mange detaljer ikke umiddelbart nogen særlig

fængslende tekst; men det er interessant at se, hvor meget der egentlig kan hales frem om et menneskes liv og vilkår. Slægten havde på denne tid, et lille halvt århundrede på begge sider af 1800, et betydeligt jødisk islæt, der takket være de talrige trykte slægtsregistre også er ført tilbage til deres oprindelsessted. I et slutkapitel har Gregers Hansen søgt at sætte tipoldeforældrene på plads i deres samtid: erhvervsfordeling sammenholdt med den øvrige befolkning, indtægt i samme forhold, vielses- og levealder, bopæl m.v. – en morsom idé.

Bogens titel er lidt for smart. Bispen var Viktor Kristian Hjort, der var biskop i Ribe 1811-18, betleren gårdfæster Niels Andersen Vestergaard fra Elsborg ved Viborg, der i fem af 73 leveår synes at have ernæret sig ved tiggeri, der ovenikøbet kun er omtalt i én linie – naturligt en af de svagest oplyste personer. Desværre er i al fald godt en trediedel af bogens 15 illustrationer så elendige (sorte og »klattede«), at man burde være vejet tilbage for at bringe dem i denne form. Noterne er anført i fuld parentes i skriftens normalstørrelse. Det er både klodset og primitivt.

Finn H. Lauridsen

Rud Kjems: *Horisonter af is*. (G.E.C. Gad, 1981). 223 s.

Den let dramatiserede undertitel: Erobringen af den grønlandske indlandsis, skal ikke skjule, at der her er tale om en lille nyttig oversigt over udforskningen af samme, fremstillet kronologisk fra Enevold Paars bestigning af isranden i Godthåbdistriktet i 1729 over Nansens traversering som den første i 1888 til isotopmålinger af isborekerner fra 1960'erne.

Hovedvægten er lagt på en nøjagtig

tids- og stedsfæstelse af de enkelte ekspeditioner og beskrivelse af rejseteknikken. Mest detaljeret for de første ekspeditions vedkommende og mere tyndt for ekspeditionerne efter 1. verdenskrig, hvor trafikken blev tættere.

De første, abortive, forsøg, i 18. århundrede på at krydse isen, havde til formål ad denne vej at nå over til Østkysten, hvor man mente, nordbo-

ernes østerbygd lå, mens forsøgene fra midten af 19. århundrede blev båret af en geografisk og naturvidenskabelig opdagelseslyst. En god portion eventyrlyst har sikkert heller ikke manglet hos de mange, der forsøgte.

Bogen er rigt illustreret og har gode instruktive kort.

Axel Kjær Sørensen